

Det kongelige helse- og omsorgsdepartement
Postboks 8011 Dep
0030 Oslo
postmottak@hod.dep.no

Oslo 9. nov 2017

Høringssvar – Forslag til forskrift om kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid i helsestasjons- og skolehelsetjenesten:

Norges Optikerforbund ønsker å besvare høringen uten å være på høringslisten.

Forbundet er bekymret for en nedprioritering av synsfunksjonen i helsestasjonens og skolehelsetjenestens forebyggende og helsefremmende arbeid. Høringsforslaget kan utfordre kommunenes økonomi. En naturlig konsekvens av dette er nedprioritering av visse oppgaver, som for eksempel syn og hørsel.

Primærhelsemeldingen

Høringsbrevet er en oppfølging av Meld. St. 26 (2014-2015) Fremtidens primærhelsetjeneste – nærhet og helhet. Stortingets Helse- og omsorgskomiteé behandlet meldingen (Innst. 40 S (2015-2016)) og sa følgende om synsfunksjonen:

Et flertall i komiteen sier:

Det bør etableres systematisk oppfølging av syn og øyehelse. En pågående studie i Buskerud viser at mer enn 40 pst. av elever i videregående skole har synsfeil som enkelt kan korrigeres med brille/kontaktlinser, men bare halvparten har fått det. Syn og øyehelse bør bli en del av primærhelsetilbudet. Bruk av optikere kan øke tilgjengeligheten og avlaste spesialisthelsetjenesten.

Videre sier en samlet Helse- og omsorgskomiteé:

Komiteen mener at det er viktig med kompetanse i kommunen som i større grad enn i dag øker tilgjengeligheten og bedrer tilbudet, også når det gjelder optikere. For å bidra til mer helhetlig tilbud, mindre ventetid og effektive tjenester for pasienter med hørsels- eller synsproblemer, kan i tillegg til øre- nese- hals og øyeleger yrkesgrupper som audiografer og optikere være viktige bidragsyttere. Komiteen viser til høringsinstanser som påpeker at synsundersøkelser er viktige for barn og unge, og at barn som går lenge med synsproblemer kan skape utfordringer i skolehverdagen.

Redusert syn kan på lik linje med andre tilstander gi risiko for fysiske og psykiske vansker og problemer, skjevutvikling eller barn og unge som føler seg utenfor eller som ikke er ivaretatt. Synsfeil kan være med å forsterke andre tilstander eller problemer.

Forskriftforslaget legger ikke opp til et skille mellom direkte helseskadelige tilstander og for eksempel vansker som gir pedagogiske utfordringer. Dette skillet kommer tydeligere frem i helsedirektoratets veileder om undersøkelse av syn hos barn, eller i Folketrygdlovens regelverk om dekning av briller til barn under 18 år.

Helsestasjon og skolehelsetjeneste

Kompetanse om syn og øyehelse i helsestasjon og skolehelsetjeneste skal sikre at barn med ulike typer synsfeil avdekkes. I Norge har vi undersøkelse av nyfødte (øyelysing) og 4-års kontrollen som fungerer etter hensikten: å oppdage synsfeil som gir varige skader på synet.

Når barna blir større er det mer tilfeldig hvem som blir oppdaget. Det bør være lav terskel for norske barn og unge å få undersøkt synet og å få korrigert synsfeil. Erfaring viser at 9 av 10 barn i skolealder som synsundersøkes har en synsfeil som enkelt kan korrigeres med en brille. Dette kan gjøres hos lokal optiker uten behov for å belaste spesialisthelsetjenesten.

I høringsbrevet bes det spesielt om en tilbakemelding på om kommunens helsestasjons- og skolehelsetjeneste bør knytte til seg spesifikk kompetanse. Det nevnes lege, fysioterapeut, jordmor og helsesøster.

Ut fra dagens størrelse på kommunene er det trolig ikke naturlig å tenke en fast kommunalt ansatt optiker innen dette feltet alene. Optikers kompetanse vil være av stor nytte for kommunene hvis de ønsker å følge høringens intensjoner. Ut fra dette bør det etableres tett samarbeid mellom ulike deler av kommunal helsetjeneste og lokal optiker.

Dekning av utgifter

I Helsedirektoratets «Nasjonal faglig retningslinje for undersøkelse av syn hørsel og språk hos barn» står det: *Hvis det fortsatt er tvil om barnets syn etter å ha gjennomført en målrettet undersøkelse, henvises til øyelege, optiker eller ortoptist.* Norges Optikerforbund er ikke kjent med kommuner som har faste avtaler om dekning av utgifter for undersøkelse hos optiker. Undersøkelse hos øyelege og ortoptist er dekket via det offentlige.

Det ligger en urettferdighet i at tilgang til gratis undersøkelse av syn- og øyehelse for barn og unge avhenger av tilgang til øyelege. Her er det geografiske forskjeller.

Stortingets utredningsseksjon er av representant Ruth Grung (Ap) bedt om å utrede ulike forhold relatert til barn, synsfunksjonen og bruk av optiker. Utredningsseksjonen sier i siste avsnitt i sin utredning: *Å innføre en takst for at skoleelever, eldre og mennesker med synsrelaterte komplikasjoner som følge av sykdom kan få dekket deler av sine kostnader når kontroll eller behandling skjer hos optiker, vil trolig kunne redusere antall konsultasjoner i spesialisthelsetjenesten ytterligere.*

En slik ordning, som etter Norges Optikerforbunds mening er samfunnstjenlig, vil være med å styrke samarbeidsmulighetene i primærhelsetjenesten mellom optiker og annet helsepersonell.

Får flere barn enn i dag vurdert syn og øyehelse på riktig tidspunkt, er dette med på å understøtte høringens viktige intensjoner.

Vennlig hilsen

Hans Torvald Haugo
Generalsekretær
Norges Optikerforbund